

Kommunedelplan for idrett, fysisk aktivitet og anleggsutbygging i Melhus Kommune 2021–2025

PLAN VEDTATT I KOMMUNESTYRET 14.12.2021– SAK 21/3105

MELHUS
KOMMUNE

Innholdsfortegnelse

Bakgrunn og formål	2
Innledning.....	3
Innhold og utredninger	4
Organisering og medvirkning	5
Medvirkning.....	5
Fremdriftsplan	5
Overordnede føringer	6
Nasjonale føringer	8
Regionale føringer	8
Andre lokale føringer.....	9
Lovverk	9
Resultatvurdering av forrige plan.....	10
Status og utviklingstrekk	12
Nasjonale råd for fysisk aktivitet	12
Folkehelse i Melhus.....	12
Aktivitet blant unge i Melhus	14
Organisert idrett.....	14
Liste over organiserte idretter i Melhus kommune, med medlemstall og type lag.....	14
Egenorganisert idrett	16
E-sport	16
Aktivitetsarenaer	16
Friluftsliv	17
Koordinering av idrettsarbeidet i Melhus	18
Mål og strategier	19
Anleggsbehov	19
Handlingsprogram 2021-2025.....	21
Ordinære anlegg.....	21
Nærmiljøanlegg	21
Langsiktige uprioriterte anlegg.....	22
Videre arbeid.....	23
Begrepsavklaringer	24
Vedlegg.....	24

Foto forside: Melhus Fotball

Bakgrunn og formål

Plan- og bygningsloven er et sentralt redskap for å samordne offentlige og private interesser på nasjonalt, regionalt og kommunalt nivå og gir grunnlag for bruk og vern av ressurser og om utbygging. Kommunen kan med hjemmel i § 11-2 utarbeide kommunedelplaner for spesifikke temaer eller virksomhetsområder. Kommunedelplaner for temaer eller virksomhetsområder skal ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer.

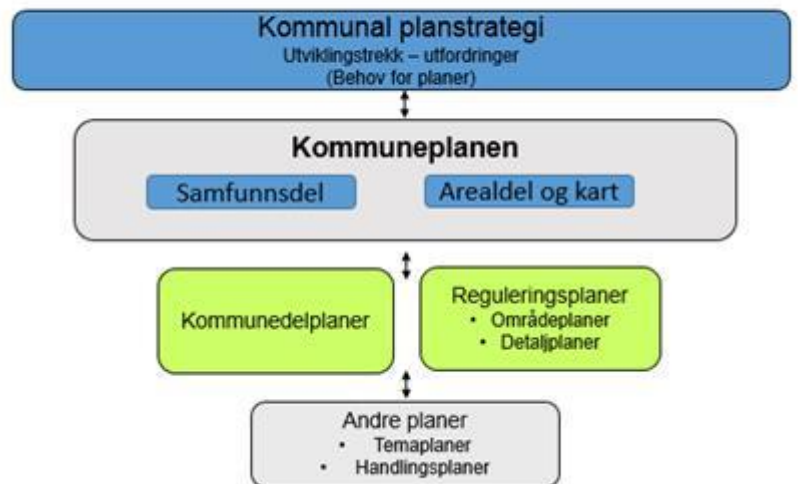
Gjeldende temaplan for idrett og fysisk aktivitet i Melhus kommune ble vedtatt av kommunestyret i sak 14/3216 den 16.12.2014 med planperiode 2015-2018. Kommunen fikk i 2019 og 2020 dispensasjon fra fylkeskommunen for å kunne benytte seg av den planen ut 2020, da arbeidet med ny kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet ble forsinket grunnet manglende kapasitet. Denne planen er en større revidering av den tidligere planen, og en justering fra temaplan til kommunedelplan etter krav fra kulturdepartementet. Denne planen er en forutsetning for å kunne søke spillemidler, og er dermed viktig for finansiering og etablering av idrettsanlegg i kommunen. Den vedtatte planstrategien for Melhus kommune 2016-2019, samt 2020-2023 sier at kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet skal rulleres årlig. Planforslaget ble utarbeidet på bakgrunn av planprogram som ble vedtatt i formannskapet den 08.12.2020 i sak 20/168.

Planhorisonten for denne planen er satt til 2025. For å skape et større helhetsbilde, og bruke planen som et mer aktivt styringsverktøy både politisk og administrativt ønsker vi fra implementering av denne planen å endre strategi til en rullering annethvert år. Dette vil kreve tettere kommunikasjon mellom kommune og idretten, og forhåpentligvis føre til økt fokus på behovsanalyser og grundig forarbeid før et nytt anlegg blir vedtatt. Planen skal revideres i løpet av en fireårsperiode.

Kommunedelplanen er utarbeidet i samsvar med kravene i Kulturdepartementets veileder «Kommunal planlegging for idrett og fysisk aktivitet» og plan- og bygningslovens bestemmelser. Satsningsområder og prioritering i handlingsplanen er gjort etter medvirkningsprosesser og behovsanalyser, men endelig prioritering opp mot spillemiddelsøknader ligger hos Melhus Idrettsråd.

Formålet med denne planen er å være et styringsdokument for prioritering av nye anlegg og rehabilitering av eksisterende anlegg i Melhus kommune. I tillegg skal planen legge grunnlag for videre satsninger og arbeidsområder innenfor idrettsfeltet i kommunen.

Kommunalt plansystem

Innledning

Vårt hovedmål med Idretts- og anleggsplanen er en forutsigbar idrettspolitikk som skal være verdibasert og fremtidsrettet og skal støtte opp under Melhus kommunes samfunnsdel og folkehelseprofil.

Som en kommune i vekst skal Melhus være god på å planlegge for fremtiden og samarbeide med idretten for å utvikle varierte, fleksible og funksjonelle idrettsanlegg i hele kommunen. Planen skal motivere til utvikling og samarbeid om et helhetlig og mangfoldig idrettsliv og sikre gode oppvekstmiljø.

I samarbeid med Idrettsråd, ulike særforbund, frivillige lag og andre brukergrupper skal planen gi oss en oversikt over behovene for anlegg og områder for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv i hele kommunen. Idretts- og friluftsansjoner skal ha gode og forutsigbare rammebetingelser, og Melhus kommune skal ha en åpen dialog og være en god medspiller for frivilligheten.

Målene i planen kan nås ved ulike økonomiske virkemidler; spillemidler og andre statlige støtteordninger, kommunale tilskudd, egenandel og dugnadsinnsats fra lag og foreninger.

Planen vil forplikte kommunen når det gjelder å gi alle innbyggere mulighet til et aktivt liv som er helsebringende, trivselsfremmende og miljøvennlig, i nærmiljøet og i naturen ellers.

Et viktig mål er å øke den fysiske aktiviteten blant barn og unge. All ungdom skal ha tilbud om et fysisk aktivitetstilbud – uansett tilknytning til organisasjoner. Barn og unge skal ha de beste mulighetene til å drive idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv i sitt nærområde, og gratisprinsippet skal legges til grunn som en hovedregel innen barne- og ungdomsidretten.

Jorid Oliv Jagtøyen

Ordfører

Innhold og utredninger

Denne planen forholder seg kulturdepartementets minstekrav til innholdet i en delplan for idrett og fysisk aktivitet:

1. Målsetting for Melhus kommunes satsing på idrett og fysisk aktivitet.
2. Målsetting for anleggsbygging og sikring av arealer for idrett og friluftsliv.
3. Resultatvurdering av forrige plan med statusoversikt.
4. Vurdering av langsiktige og kortsiktige behov for både anlegg og aktivitet.
5. Det skal gjøres rede for sammenhengen med andre planer i kommunen.
6. Prioritert handlingsprogram for utbygging av idretts- og friluftsanlegg.
7. Oversikt over forventede kostnader tilknyttet drift og vedlikehold av planlagte anlegg.
8. Uprioritert langtidsplan over behov for anlegg.
9. Lokalisering av eksisterende og planlagte anlegg, områder for friluftsliv og arealbehov for planlagte anlegg og friluftsområder bør komme frem av relevante kart.

Utover dette inneholder planen følgende:

1. Statusvurdering, utviklingstrekk og behov innenfor fysisk aktivitet, spesielt egenorganisert idrett i kommunen.

Foto: Melhus Ski

Organisering og medvirkning

Arbeidsgruppen har hovedansvaret for fremdrift og utarbeidelse av planen. Planarbeidet ledes av kulturrådgiver.

- Maria Spjøtvoll (kulturrådgiver)
- Jan Erik Landrø (enhetsleder kultur og fritid)
- Signy Ryther Overbye (fagleder folkehelse)
- Simen Nakstad (Rådgiver, Plan)
- Kjartan Løvaas (Rådgiver, Plan)
- Stian Aspaas Haugen (Arealplanlegging)
- Monica Brækken (Idrettsrådet)

Medvirkning

Krav om medvirkning er forankret i plan- og bygningsloven kapittel 5. Det ble lagt opp til offentlig medvirkning fra tidlig i planprosessen og frem til ferdigstillingen av planen. Det ble først utarbeidet og vedtatt et planprogram etter reglene i plan- og bygningsloven § 11-4, jf. 11-13 og 4-1. Planen har også gått gjennom den formelle medvirkningen i form av høringsrunde/offentlig ettersyn etter at formannskapet har førstegangsbehandlet forslaget til kommunedelplan, jf. plan- og bygningsloven § 11-14, se også § 11-4 som sier at §§ 11-12 til 11-15 gjelder ved revisjon av kommunedelplaner.

Demokrati kommer frem som et viktig område i kommuneplanens samfunnsdel, og det har også vært et fokusområde i utforming av denne planen. Det er blitt lagt til rette for aktiv brukermedvirkning, og blitt delt informasjon til instanser som borettslag, elderråd, ungdomsråd, råd for funksjonshemmede, friluftsråd og flykningetjenesten/voksenopplæringa. Det er også satset på økt samhandling mellom kommunens virksomheter og med frivillige lag og organisasjoner.

Som en del av arbeidsgruppen til planen har Melhus idrettsråd sørget for tilstrekkelig inkludering av mangfoldet av idrettslag i kommunen. Idrettsrådet har også få et ekstra ansvar når det kommer til prioritering av tiltak i handlingsplanen. Aktiviteter og grupper som ikke ble fanget opp av idrettsrådet har blitt kontaktet direkte av arbeidsgruppen, og oppdatert og oppmuntret til samhandling gjennom hele prosessen. Da dagens situasjon ikke har åpnet for store folkemøter i løpet av planarbeidet har vi heller satset på direkte kontakt med interessenter, samt informasjon ut gjennom media.

Fremdriftsplan

Hva	Planlagt fremdrift	Faktisk fremdrift
Oppstart arbeid med planprogram	August 2020	August 2020
Varsel om oppstart og høringsrunder	September 2020 – oktober 2020	September 2020
Utredning og medvirkning	September 2020 – Februar 2021	September 2020 – Februar 2021
Sluttbehandling av planprogram i kommunestyret	Oktober 2020	Desember 2020
Ferdigstille planforslag	Januar 2021 – Mars 2021	<i>Februar – August 2021</i>
Førstegangs behandling	April 2021 – Mai 2021	<i>September 2021</i>
Høring og offentlig ettersyn	Juni 2021 – August 2021	<i>Oktober 2021</i>
Ferdigstille plan	August 2021 – Oktober 2021	<i>November – Desember 2021</i>
Sluttbehandling og kunngjøring	November 2021 – Desember 2021	<i>Desember 2021</i>

Overordnede føringer

Nasjonale, regionale og lokale dokumenter legger føringer for kommunens planlegging av idrett og fysisk aktivitet. Kommuneplanen redegjør for kommunens overordnede mål innenfor feltet. Kommuneplanens samfunnsdel og arealdel angir hovedtrekkene i arealdisponeringen, rammer og betingelser for hvilke nye tiltak og arealbruk som kan settes i verk. I kommuneplanens samfunnsdeldel 2014-2025 står følgende retningslinjer om temaet:

Samfunnsutvikling

Folkehelse og forebygging

Flere leveår med god fysisk og psykisk helse, reduserte helseforskjeller i befolkningen og tilgjengelighet for alle er nasjonale mål for folkehelsearbeidet.

1.2.3: Det skal satses på en klimavennlig areal- og transportplanlegging, der det legges til rette for gode kollektivtilbud og satsing på gang og sykkelveger samt fritidstilbud i nærmiljøene.

1.4.2: Spesiell fokus på fysisk aktivitet, kosthold, trivsel og fravær av mobbing i tjenester rettet mot barn og unge for å legge grunnlaget for god psykisk- og fysisk helse og forebygge livsstilssykdommer.

1.4.5: Arrangere og støtte opp om kulturelle tilbud og sosiale møteplasser som gir gode opplevelser og stimulerer til deltakelse i kulturlivet og frivillig arbeid for alle grupper av befolkningen.

1.4.7: Det skal sikres og tilrettelegges gode arenaer for fysisk aktivitet tilpasset forskjellige gruppers funksjonsnivå både i naturen og i tettstedene. Det skal opparbeides leke- og aktivitetsarealer for aktivitetstilbud av typen «kom når du vil».

1.5.5: Sentrum i tettstedene skal utvikles ved bruk av universell utforming og ved å tilrettelegge for gode møteplasser samt gode bo - og servicetilbud til innbyggerne.

1.6.5 Det skal legges til rette for friluftsliv og viktige friluftsområder skal sikres gjennom kommunens arealplanlegging.

Kommunens tjenestetilbud

Fritid (barn og unge, voksne og eldre):

3.3.2: Melhus kommune skal bidra med tilrettelegging for store fellesanlegg for kultur og idrett, i tillegg til små anlegg ved hver skole eller samfunnshus.

3.6 Delmål: Melhus kommune skal være en kommune som tar hensyn til alle innbyggere i ulike livsfaser, alder og funksjonsnivå i sin planlegging av kulturtiltak og helsefremmende arbeid.

3.8.3: Legge til rette for, og støtte opp om sosiale arenaer, lokale møteplasser og aktiviteter for eldre.

Foto 1: Hølonde skytterlag, 2: Melhus ski, 3: NMK Melhus, 4: Gauldal sykleklubb

FNs Bærekraftsmål

FNs bærekraftsmål er en felles plan for alle verdens land for hvordan vi kan utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. Kommunestyret har i sak 100/17 (12.12.17) besluttet at FNs bærekraftsmål skal brukes som rammeverk ved neste rullering av kommuneplanens samfunnsdel. Også innenfor idretten og fysisk aktivitet er det viktig å tenke bærekraftig, og ha disse målene med seg i planleggingen. FN anerkjenner idrettens voksende bidrag til realisering av utvikling og fred, og trekker frem områder som sosial integrering, økonomisk utvikling, helse, likestilling, kommunikasjon og individuell utvikling som spesielt viktige verdier i idretten når det kommer til bærekraft¹. Norges idrettsforbund er blitt utfordret av statsministeren til å iverksette konkrete tiltak for å nå disse målene, og resultatet av det er noe Melhus kommune også vil ta med seg videre og jobbe for.

Vi har sett den sanne verdien av sport og fysisk aktivitet mange ganger. Det bygger selvtillit; det trosser kjønnsstereotyper; det gir et alternativ til konflikt og kriminell handling; det forbedrer helsen; det kan gi håp og en følelse av hensikt for flyktninger, fattige samfunn og andre mennesker som trenger det behovet...
(Jacques Rogge)

¹ <https://www.fn.no/om-fn/fn-dager/kalender/den-internasjonale-dagen-for-idrett-utvikling-og-fred#:~:text=FNs%20b%C3%A6rekraftsm%C3%A5l%20er%20verdens%20felles,viktig%20faktor%20for%20b%C3%A6rekraftig%20utvikling.>

Nasjonale føringer

Meld. St. 26 (2011-2012) Den norske idrettsmodellen: Statens overordnede mål med idrettspolitikken kan sammenfattes i visjonen *idrett og fysisk aktivitet for alle*. Det skal legges til rette for at alle som ønsker det skal ha mulighet til å delta i idrett eller drive egenorganisert fysisk aktivitet, spesielt med vekt på tilbud til barn og unge. For å nå dette målet fokuserer regjeringen på økt satsing på anlegg for idrett og egenorganisert fysisk aktivitet og et aktivitetstilbud innenfor den organiserte idretten for alle. Det legges også vekt på idrettens viktighet for et godt og trygt sivilsamfunn, gleden det store engasjementet, begeistringen og samholdet som idretten utløser og bidraget idrett, trening og mosjon har for å unngå det voksende samfunnsproblemet som fysisk inaktivitet er. Oppsummert kan det sies at idrett er viktig i seg selv, som en fellesskapsarena og på grunn av dens potensiale til å løse utfordringer på andre samfunnsområder.

Regjeringens mål for anleggsutbyggingen er å gi flest mulig anledning til å drive idrett og fysisk aktivitet. Anleggsutbygging bør i særlig grad reflektere behovene til de prioriterte målgruppene for den statlige idrettspolitikken; barn og ungdom, personer med nedsatt funksjonsevne og inaktive. Både befolkningsøkning, endring i alderssammensetning og økende tilflytting til pressområder vil øke behovet for en mer differensiert anleggsmasse i årene som kommer.

Andre nasjonale føringer:

- Sammen om aktive liv, Handlingsplan for fysisk aktivitet 2020–2029
- Kommunal planlegging for idrett og fysisk aktivitet (2014)
- Meld. St. 18 (2015-2016) Friluftsliv – Natur som kilde til helse og livskvalitet.
- Nasjonal strategi for et aktivt friluftsliv (2013).
- Plan for friluftslivets ferdselsårer (2019)
- Meld. St. 19 (2014-2015) Folkehelsemeldinga – mestring og muligheter.

Regionale føringer

Trøndelagsplanen 2019-2030: punkter fra Trøndelagsplanensom omtaler idrett og fysisk aktivitet:

- Samfunnet skal legge til rette for god helse, sosial utjevning, trygge lokalsamfunn og oppvekstmiljø.
- Nærmiljøet og møteplasser skal være tilrettelagt for opplevelser og aktivitet.
- Trøndersk idrett og kultur skal være sterk i topp og bredde, og god på mangfold, frivillighet og arrangement.

Miljøpakken – Byveksttalen 2019-2029

- Flere skal reise miljøvennlig. Økningen i miljøvennlige reiser i avtaleområdet skal være større enn befolkningsveksten.
- By- og tettstedsområder skal bli mer tilgjengelig for alle.

Balansekunst - Kulturstrategi 2019-2022: strategier som kan knyttes opp mot anlegg for idrett og fysisk aktivitet:

- Øke forståelsen av kulturens og idrettens betydning for å fremme helse, livskvalitet og sosial utjevning.
- Legge til rette for en aktiv hverdag for alle, gi folk mulighet og motivasjon til å ta «aktive valg» i hverdagen.
- Etablere faste møteplasser mellom det offentlige og de frivillige organisasjonene, både regionalt og lokalt for gjensidig informasjon og erfaringsutveksling.

- Sikre et bredt, mangfoldig og inkluderende kulturtilbud, som bidrar til trivsel og bolyst for unge
- Prioritere varierte og levende møteplasser i nærmiljøet med ulikeaktiviteter og tilbud.
- Invitere til ulike medvirkningsarenaer for å få fram ønsker og behov fra innbyggerne i utviklingen av nærmiljøet og lokalsamfunn.
- Påse at grønt- og friluftsområder, inklusive strandsonen, ivaretas i arealplanleggingen.
- Etterstrebe lav økonomisk terskel for bruk av nye og eksisterende kultur- og idrettsarenaer
- Realisere regionale arenaer av nasjonal interesse gjennom god samhandling mellom stat, region og kommuner.
- Tilpasse eksisterende og nye bygg og lokaler til ulike bruksområder og aktører, herunder ivareta geografisk dekning og mulighetene for sambruk.
- Utfordre private aktører og næringslivet til å bidra til realisering av større utbyggingsprosjekter i kultur- og idrettssektoren
- Stimulere til god samhandling mellom profesjonelle og amatører.
- Styrke interkommunalt samarbeid, gjennom målrettede tilskuddsordninger og regional kulturpolitikk.
- Systematisk videreutvikle idretts- og kulturarrangement med sikte på bærekraftig gjennomføring og positive økonomiske ringvirkninger.

Retningslinjer for prioritering av spillemidler i Trøndelag

- Alle skal ha mulighet til å drive idrett og fysisk aktivitet, både i regi av idretten og i egenorganisert aktivitet, til en lavest mulig kostnad. Det legges særlig vekt på å utvikle attraktive tilbud til barn og unge.
- Vilkår og prioritering av anlegg

Andre lokale føringer

- Folkehelse i Melhus kommune (2017)
- Kommuneplanens samfunnsdel (2009-2030)
- Kommuneplanens arealdel (2013-2025)
- Kommuneplanen «Mål og strategier for Melhus fram mot 2025»
- Plan for idrett og anleggsutbygging i Melhus kommune (2015 2019)
- Frilftsplan for Melhus kommune (2019)

Lowerk

- Folkehelseloven
- Plan- og bygningsloven
- Naturmangfoldloven
- Kulturloven

Resultatvurdering av forrige plan

Tidligere har sedvanen når det gjelder bruk av handlingsplan vært at anlegg har blitt flyttet opp fra den langsiktige listen til prioriteringslisten etter hvert som de kom nærmere realisering. I tillegg har fullførte anlegg blitt fjernet fra den prioriterte listen. Dette har blitt gjort på den årlige rulleringen av planen, og gjort det vanskelig å få et oversiktlig bilde på hvordan handlingsplanen har fungert. Fremover vil planen også inkludere realiserte prosjekter i løpet av planperioden, samt kun rulleres annen hvert år. Dette vil føre til mer arbeid i rulleringsperiodene, men skape en mer realiserbar plan som det er enklere å jobbe med fortløpende.

Siden forrige plan ble vedtatt er det realisert 19 ordinære anlegg og 4 nærmiljøanlegg i Melhus kommune. Samtlige anlegg på prioriteringslisten ved planperiodens utgang ble realisert, i tillegg til flere anlegg som ble tatt av planen etter ferdigstillelse. Av anlegg på den langsiktige listen ved planperiodens utgang ble kun ett anlegg realisert, og et anlegg påbegynt. Grunnen til dette kan antas i være fordi det har blitt stilt for lave krav fra utbyggerne til å få en plass på listen, og mange av ønskene ble derfor altfor ambisiøse.

Planen som styringsverktøy

Som en ressurs for å få spillemidler til kommunen har den tidligere planen (2015-2018) fungert godt som styringsverktøy. Den la til rette for at godt planlagte anlegg ble inkludert i prioriteringslisten i handlingsplanen, og dette ble rullert årlig etter hvert som fremdriftsplaner ble oppdatert. I planperioden ble også plankravet til mindre nærmiljøanlegg fjernet, noe som på sikt kan føre til at kommunen får realisert flere nærmiljøanlegg. Dette vil være svært positivt spesielt med tanke på tettstedene i kommunen. I samarbeid med Melhus Idrettsråd ble 8 anlegg lagt inn i handlingsdelen i løpet av planperioden som ikke var inkludert fra begynnelsen. Av disse anleggene er 2 ordinære anlegg og 1 nærmiljøanlegg fullført, i tillegg til at 2 er under planlegging. De siste 3 er statusen ukjent på. Melhus kommune har fått kritikk for denne praksisen og vil stramme inn dette ved ikke å tillate nye anlegg på tiltaksdelen før rullering annethvert år i stedet for hvert år.

Melhus kommune har hittil ikke hatt en egen idrettsrådgiver for å følge opp satsningsområder i planen for idrett, fysisk aktivitet og anleggsutbygging. Dette har ført til at kommunen ikke har drevet aktivt arbeid for satsningsområdene, og det har stort sett vært opp til lagene og foreningene å ta initiativ til nye anlegg. På grunn av dette har det vært begrenset med resultater innenfor de 5 satsningsområdene. Alle innspill til planen fra 2015 ble tatt inn i kommuneplanens arealdel, men det har ikke blitt gjort et målrettet arbeid for sikring av areal i lokale planer og reguleringsprosesser. Blant de andre satsningsområdene er det blitt realisert:

Ski- og turløyper

- Styrkestien ved Flå skole

Skyteanlegg

- Opprustning av anlegg for Hølonda skytterlag
- Opprustning av anlegg for Flå skytterlag
- Opprustning av anlegg for Melhus pistolklubb

Fleridrettshaller

- En liten idrettshall på Flå skole.

Klubbhus (12 stk på handingsplan)

- Skyttertun
- Sørøya stadion
- Kvennabakken skistaion

Finansiering:

Tildelte spillemidler	kr 13.143.000
Kommunale lånegarantier	kr 12.050.000
Beregnet dugnad	kr 5.764.000
Kommunale tilskudd	kr 2.335.785

Total anleggsutbygging i forrige planperiode:

Anleggssted	Klubb/utbygger	Type anlegg	Status
Flå skole	Melhus kommune	Kunstgressbane 11'er	Gjennomført
		Idrettshall	Gjennomført
Gåsbakken skytebane	Hølonda skytterlag	Elektroniske skiver og støydemping	Gjennomført
Langmyra	OL Gaula	O – kart	Gjennomført
Lundamo skole- og barnehage	Melhus kommune	Friidrettsanlegg	Gjennomført
Lundamo skole- og barnehage	Melhus kommune	Kunstgress	Gjennomført
Rotåsen – Klefstad	Leik IL	O – kart	Gjennomført
Skyttertun, Kaldvoldalen	Flå skytterlag	Standplass	Gjennomført
		Sanitærbygg	Gjennomført
		Skytterhus	Gjennomført
Sørøya stadion	Trønder – Lyn IL	Klubbhus	Gjennomført
		Flomlys	Gjennomført
		Garderobehus	Gjennomført
	Melhus kommune	Kunstgressbane 11'er	Gjennomført
Brekåsåsen stadion	Gimse IL	Kunstgress 9'er	Gjennomført
Brekåsåsen stadion	Gimse IL	Løpebane	Gjennomført
Løvsethaugen	Løvsethaugen velforening	Liten kunstgressbane	Gjennomført
Gåsbakken lysløype	Leik IL	Skileik	Gjennomført
Flå skole	Flå IL	Tursti "Styrkestien"	Gjennomført
Melushallen	Melhus pistolklubb	Elektroniske skiver	Gjennomført
Kvennabakken lysløype	Hovin IL	Idrettshus og servicebygg	Gjennomført
Flå skole	Melhus kommune	Fleridrettshall	Gjennomført

Foto: Hovin IL v/Mona Kvalvå

Status og utviklingstrekk

Melhus kommune har i 2020 en befolkning på 16733 personer. Dette er en økning på 27% de siste 20 årene, og SSB sitt hovedalternativ beregner den 13% økning i lokal befolkning til 2040. Sammenlignet med landet som helhet har Melhus kommune litt høyere vekst, da landet ligger på en 9% estimering. Aldersfordelingen i kommunen skiller seg noe fra landet ellers ved at det er en mindre del av befolkningen er mellom 20 – 40 år, mens en større del er mellom 0 – 20 år. Andelen av befolkningen i 50-åra ligger noe over det på landsbasis, mens antallet mellom 60 – 110 år er ganske likt. I løpet av de neste 20 årene er det forventet at antallet innbyggere i kommunen over 60 år vil stige kraftig, noe som også kan sees i de nasjonale estimeringene.

Nasjonale råd for fysisk aktivitet

Helsedirektoratet har noen klare satte råd for mengden fysisk aktivitet for voksne og eldre, barn og unge. For voksne og eldre er dette rådet 150 minutter med moderat intensitet eller 75 minutter med høy intensitet per uke. En kombinasjon av disse er også bra. Denne anbefalingen er et minimum, og det oppmuntres til å øke aktiviteten for ytterligere helsegevinst. Kartlegging av fysisk aktivitet blant voksne viser at kun 1 av 3 oppfyller minstekravet til Helsedirektoratet. Her kommer det også frem at fysisk aktivitet henger sammen med sosiale forskjeller. Undersøkelser viser at bare omkring 20% av menn som kun har fullført grunnskole oppfyller kravene til Helsedirektoratet, mens tallet for de med 4 år eller mer høyere utdanning er det dobbelte. For voksne er den mest populære aktiviteten gåing og turgåing, etterfulgt av jogging, sykling, ski, styrke og treningsstudio. Det er altså i hovedsak egentrening som preger treningshverdagen til denne gruppen. Eldre over 65 år ligger på omtrent samme nivå som voksne, og benytter seg hovedsakelig av turgåing, ski, jogging og svømming².

For barn er minsteinbefalingen 60 minutter med fysisk aktivitet her dag, med både moderat og høy intensitet, og allsidig og varierende aktivitet. For barn i alderen 6 år klarer nesten alle å oppfylle kravene (87% av jenter og 94% av gutter), men tallene synker en god del til 9-årsalderen, og er ca. halvert for 15 åringene. Av de unge på 15 år oppfyller kun 40% av jenter og 51% av gutter rådene til Helsedirektoratet. Også her kan det sees en sosial gradient, da barn av foreldre med høyere utdanning rapporterer et høyere aktivitetsnivå enn barn med foreldre med en lavere utdanning.

Folkehelse i Melhus

Stillesitting er en økende helseutfordring i alle aldre, og livsstils-orienterte sykdommer knyttet til usunt kosthold og manglende fysisk aktivitet er en økende folkehelseutfordring. Folkehelseprofilen for Melhus kommune 2020 viste at kommunen hadde en større andel ungdom på 17 år med fedme enn fylkes- og landsgjennomsnitt. Folkehelseprofilen for 2020 viste at det er en større andel av den voksne befolkningen i Melhus kommune med hjerte- og karsykdom. Det er videre slik at livsstils-orienterte sykdommer rammer flere med lav utdanning og lav inntekt. Folkehelseprofilene for Melhus kommune fra 2016-2019 viste at Melhus kommune lå dårligere an enn fylkes- og landsgjennomsnitt når det gjaldt muskel- og skjelettlidelser i befolkningen. Andelen med muskel- og skjelettlidelser fremgikk ikke av folkehelseprofilen for 2020, men tall fra NAV viser at muskel og skjelettlidelser i tillegg til psykiske lidelser en av hovedårsakene til sykefravær både nasjonalt og lokalt.

Høsten 2019 deltok den voksne befolkningen i Melhus i HUNT-undersøkelsen (Helseundersøkelsen i Trøndelag), med en svarprosent på 46,5 %. Den viste at andelen menn som oppgir at de har daglig fysisk

² <https://www.helsedirektoratet.no/tema/fysisk-aktivitet/statistikk-om-fysisk-aktivitetsniva-og-stillesitting>

aktivitet ligger på 20,4 %, mens 23,9 % kvinner oppgir det samme. Undersøkelsen sier ikke noe om hvilken fysisk aktivitet det er snakk om. Men dersom man ser på samfunnsdeltagelse fordelt på ulike aktiviteter, så oppgir 84,9 % kvinner og 85 % menn at friluftsliv er deres hovedaktivitet. Det er videre 75,2 % kvinner og 71 % menn som oppgir trening og idrett som hovedaktivitet. Idrettsaktivitet kan dermed ha en svært viktig rolle både for folks fysiske aktivitet samtidig som folk får dekket et sosiale behov. Tilbakemeldinger fra Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne tyder derimot på at tilrettelegging for friluftsliv og fysisk aktivitet for mennesker med nedsatt funksjonsevne kunne vært langt bedre.

Det å være en del av et sosialt miljø har stor betydning for helsen til folk i alle aldre. Studier viser at sosial støtte i seg selv virker helsefremmende. Sosiale nettverk kan bestå både av arrangerte nettverk knyttet til organisasjoner og lag, og av uformelle relasjoner med familie, venner og naboer. Mange får dekt sine sosiale behov gjennom medlemskap og deltagelse i frivillige organisasjoner eller lag med utgangspunkt i felles interesser.

Det er nedfelt i Kommuneplanens samfunnsdel at Melhus kommune skal være blant de fremste på forbyggende folkehelsearbeid. Deltagelse i idrettsaktivitet gir økt fysisk- og sosial aktivitet i befolkningen. Økt fysisk aktivitet bidrar til å forbygge livsstils-orienterte sykdommer som fedme, hjertekarsykdom og diabetes, og økt sosial aktivitet bidrar til å fremme god mental helse. Idrettsaktivitet kan også tilrettelegges på en måte som bidrar til å utjevne sosiale helseforskjeller i befolkningen.

Foto: Melhus Pistolklubb

Foto: Sagauka

Aktivitet blant unge i Melhus

For å se på lokale tendenser innenfor idrett og fysisk aktivitet for unge er det ungdatabasundersøkelsen som gir oss mest info. Her blir elever på kommunens ungdoms- og videregående skoler spurt en rekke spørsmål, blant annet innenfor feltet trening og fysisk aktivitet. Tidligere ble undersøkelsen gjennomført i 2014 og 2017, og en ny runde ble påbegynt i 2020. I år rakk 67% av ungdomsskoleelever og 39% av VGS-elever å svare før skolene ble stengt. Den største endringen som skjer mellom begynnelsen av ungdomsskolen og slutten av videregående er at noe færre trener gjennom idrettslag og egentrening, men langt flere trener jevnlig på treningsstudio. Sammenlignet med undersøkelsen fra 2017 kan man også se at spesielt tiendeklassinger trener mer nå enn tidligere, med en økning fra 38% til 47% hvorav hele 30% oppgir at de trener 5 dager i uken eller mer. Årsakene til dette kan sannsynligvis knyttes til faktorer innenfor barn og unges oppvekst, omgivelser og interesser. Undersøkelsen viser at ungdom i Melhus trener mer enn landsgjennomsnittet.

70% av ungdomsskoleelever er på aktiviteter tilknyttet et idrettslag minst en gang i måneden

75% av ungdomsskoleelever synes det er et bra tilbud av idrettsanlegg i nærmiljøet

86% av ungdomsskoleelever driver med fysisk aktivitet minst en gang i uka

50% av videregående elever trener på treningsstudio minst en gang i uka

42% av ungdomsskoleelever driver med egentrening minst en gang i uka

9% av ungdomsskoleelever oppgir å aldri eller sjeldent trene

76% av ungdomsskoleelever var med i et idrettslag da de begynte på ungdomsskolen

22% av gutter på ungdomsskolen driver med e-sport minst en gang i uka

(Tall hentet fra ungdatabasundersøkelsen i Melhus 2020)

Organisert idrett

Melhus kommune har gratis halleie for alle interne barne- og ungdomslag. I tillegg utfører Melhus kommune det tyngre vedlikeholdet på alle kunstgressbaner, også de lagseide banene.

Alle idrettslagene i kommunen som er organisert under Norges idrettsforbund er medlemmer av Melhus Idrettsråd som kommunen har en samarbeidsavtale med. Samarbeidsavtalen sier blant annet at Melhus idrettsråd skal være bindeledd mellom kommunen og idretten, og at idrettsrådet skal behandle saker som spillemiddelsøknader, LAM-midler, anleggsdisposisjoner, anleggsgfond, arealplanlegging for fritid/idrett og kandidat til årets ildsjel. Avtalen legger også vekt på at det skal tas hensyn til hele idretten, ikke bare lag og organisasjoner som er medlemmer av idrettsrådet. I 2020 hadde Melhus Idrettsråd totalt 6861 medlemmer.

Liste over organiserte idretter i Melhus kommune, med medlemstall og type lag.

Idrettslag	Antall Medlemmer (2019/2020)	Type Idrettslag
Flå IL	656	Allidrettslag (allidrett, ski og håndball)
Flå skytterlag	217	Særidrettslag (skytesport)
Gauldal Fotballklubb	360	Særidrettslag (fotball)
Gauldal Seilflyklubb	30	Særidrettslag (luftsport)
Gauldal Sykleklubb	202	Særidrettslag (sykkel)
Gauldal travsportlag	105	Særidrettslag (ridning)
Gimse IL	557	Allidrettslag (fotball, trim og allidrett)

Horg JFL	177	Særidrettslag (skytesport)
Hovin IL	569	Allidrettslag (trim, Volleyball, styrke, allidrett, langrenn og håndball)
Hovin skytterlag	167	Særidrettslag (skytesport)
Hølonde JFF	170	Særidrettslag (skytesport)
Hølonde skytterlag	160	Særidrettslag (skytesport)
Hølonde sportsskyttere	30	Særidrettslag (skytesport)
Trønder-Lyn IL	650	Allidrettslag (fotball, håndball, ski og trim)
IL Leik	566	Allidrettslag (ski, fotball, trim, friidrett, ishockey, orientering og håndball)
Lundamo IL	593	Allidrettslag (Friidrett, trim, volleyball, allidrett, ski og håndball)
Lundamo Miniatyrskytterlag	35	Særidrettslag (skytesport)
Melhus Hestesportsklubb	85 (2017)	Særidrettslag (ridning)
Melhus IL	1531	Allidrettslag (allidrett, dans, fotball, håndball, innebandy, orientering, ski, styrkeløft, svømming, trim og volleyball)
Melhus JFF	358	Særidrettslag (skytesport)
Melhus NTN Taekwon-do klubb	170	Særidrettslag (kampsport)
Melhus Pistolklubb	65	Særidrettslag (skytesport)
NMK Melhus	190	Særidrettslag (motorsport)
Orienteringslaget Gaula	25	Særidrettslag (orientering)
Svorken Vannskiklubb	47	Særidrettslag (vannsport)
Trondhjems Skytterlag	300	Særidrettslag (skytesport)
Trøndelag Hestesportsklubb	217	Særidrettslag (ridning)
Trøndertun Styrkeløftklubb	13	Særidrettslag (styrkeløft)
Vestsida Skotthyllklubb	20	Særidrettslag (skotthyll)

Foto: Gimse IL

Egenorganisert idrett

E-sport

De siste årene har det ikke bare innenfor kultur, men også sport blitt mer og mer aktuelt å inkludere dataspill i samtaler. Innenfor idretten er dette et viktig og relevant tema, da elektronisk sport (e-sport) stadig blir mer populært, og i større grad inkluderes i idretten på lik linje med andre idretter. Fra å være en aktivitet kun organisert i vennegrupper har det de siste årene blitt lagt til rette for å organisere e-sporten i større grad, blant annet gjennom idrettslag og klubber. Flere skoler har også fått inn e-sport både som valgfag og som egne studieretninger. På Tiller VGS i Trondheim har de etablert e-sport som en egen linje kategorisert som en toppidrett. De følger derfor samme fagplan som de som går for eksempel toppidrett fotball eller ski. Det er stort fokus på fysisk aktivitet, kosthold og helse. Veldig mange spill innenfor e-sport er også lagspill, og krever mye trening og fokus på fellesskap og mestring.

I Melhus har det første organiserte e-sport laget blitt etablert av Gimse IL i 2020, i form av et e-fotballag. Dette er en god start innenfor arbeidet med å organisere e-sporten i kommunen, men det er fortsatt en lang vei å gå. Nabokommuner som Trondheim og Malvik har også begynt å etablere egne lag innenfor forskjellige e-sportspill, men da det fortsatt er en veldig ny type organisert idrett er det store rom for forbedring også der. På nasjonal basis har det blitt etablert offisielle ligaer for flere forskjellige spill, hvorav Telialigaen er størst med ligaer for 5 forskjellige spill. Innenfor spilles CS: GO er det 6 divisjoner med totalt nesten 40 grupper på opptil 10 lag. En av de største utfordringene i organiseringen av e-sport er finansiering. Dersom man ønsker å fysisk samle lag kreves det en stor mengde utstyr som koster mye penger. De vil også trenge en plass å samles. Ifølge rapporten «Møteplass Datakultur»³ som ble lagt frem for kulturdepartementet i september 2020 er det et stort ønske fra ungdommen at en møteplass for gaming og e-sport knyttes sammen med andre aktiviteter. Det er bevist at det er stor sammenheng mellom e-sport og andre typer idrett og fysisk aktivitet, blant annet gjennom en undersøkelse gjort av NFF som viste at to av tre deltagere i en e-fotballturnering faktisk spiller fysisk fotball minst 5 timer i uken⁴.

”Det er et stort ønske fra ungdommen at en møteplass for gaming og e-sport knyttes sammen med andre aktiviteter

Arbeidet med e-sport er mange steder for øyeblikket fordelt mellom idrettslag og kommunene. Det er en sport som krever mange ressurser, og det kan være vanskelig for idrettslag og gi et tilbud som gir like muligheter for alle som ønsker å være med. Derfor er det viktig at kommunen engasjerer seg, og støtter idrettslagene i dette arbeidet, for eksempel gjennom informasjon om spillemidler. For å gi et likt tilbud til alle i kommunen som er interessert i sporten, så kan det også være aktuelt å inkludere den i fritidsklubbene.

Aktivitetsarenaer

Stortingsmeldingen «Den norske idrettsmodellen» påpeker at:

*«Alle som ønsker det skal ha mulighet til å drive idrett og fysisk aktivitet i form av trening og mosjon.»
og «Samfunnet skal være godt tilrettelagt for egenorganisert fysisk aktivitet.»*

³ <https://datakultur.org/program/>

⁴ <https://www.fotball.no/tema/nff-nyheter/2018/derfor-satser-nff-pa-e-sport/>

Egenorganisert idrett og fysisk aktivitet foregår når utøvere velger å ta regien på, og dermed kontrollen over sin egen aktivitetskontekst. Uttrykket betegner ikke bare en aktivitet, men mennesker eller grupper av mennesker som uten hjelp fra en autorisert instruktør, trener eller leder, selv initierer og gjennomfører en idrett eller fysisk aktivitet. Begrepet favner om all idrett og fysisk aktivitet som gjøres på egenhånd utenfor organiserte rammer. I følge Tverga – ressurscenteret for egenorganisert idrett driver hele 74% av den voksne befolkningen i Norge på med egenorganisert fysisk aktivitet. Begrepet omfavner på den ene siden aktiviteter som alltid har vært en del av den norske bevegelseskulturen, som for eksempel ski, løping, sykling og friluftsliv, samtidig som den også omfavner de nyere og postindustrielle formene for aktivitet, som for eksempel tricking, kiting, skating, crossfit, yoga.⁵

Innenfor den nyere og mer moderne definisjonen av egenorganisert fysisk aktivitet er tilbudet i Melhus kommune nærmest ikke-eksisterende. Åpne møteplasser som er tilrettelagt for mange typer aktivitet blir mer og mer etterspurt, og har vist seg å ha veldig positive ringvirkninger på lokalsamfunnet. I Melhus er spesielt skate-miljøet stort, men mangler steder å oppholde seg. Det har ført til mye negativ oppmerksomhet rundt denne aktiviteten, og kan virke demotiverende på deltakere. Det er derfor viktig at kommunen tar ansvar og legger til rette for at alle kan drive den typen aktivitet de ønsker uten å skape negativ respons, samt inkluderer medvirkning med lokale miljøer i denne planleggingen for å sikre at det blir gjort på best mulig måte for alle målgruppene.

Friluftsliv

Friluftsliv som lavterskel aktivitet er egnet for alle, uansett sosial og kulturell bakgrunn, og er et av de viktigste elementene i det forebyggende helsearbeidet, både for fysisk og psykisk helse. Turveien / turstien er et av våre mest brukte anlegg og det er viktig med bevissthet på dette. Det tas ofte som en selvfølgelighet at det ligger en sti "der" som vi kan vandre på. Det er i friluftsrådet (hvor Melhus er en av eierne) igangsatt et arbeid med innføring av et elektronisk turregistreringssystem kalt «Telltur». Dette systemet mener de bør tas aktivt i bruk i arbeidet for å få folk mer ut i aktivitet på kommunens mange turstier.

Livskvalitet, trivsel og helse har mye av sine røtter i våre rike friluftslivstradisjoner, med muligheter som må legges til grunn for et mer vidstrakt friluftsliv. Friluftslivet er rikt på sosiale treffsteder og inkluderende arenaer som skaper økt livskvalitet hos brukerne. Hverdagsaktivitet med tilrettede turstier i befolkningens nærområder, gode gang-/sykkelveier skaper aktivitet enten det er på tur til jobb eller på tur til skolen på en aktiv skolevei. Aktiv skolevei vil også bedre læringsgrunnlaget og skape et bedre skolemiljø og er et viktig anlegg.

I en kommune med sterk vekst er ivaretagelse av tilstrekkelige areal til rekreasjon og friluftsliv- og et godt naturgrunnlag viktig for å opprettholde kommunens attraktivitet som foretrukket bo - og etableringssted. Attraktive områder skaper aktive innbyggere med en god fysisk og psykisk helse. Derfor er verdifastsetting og kartlegging av viktige rekreasjons- / friluftsområder et viktig verktøy for å finne en god balanse mellom vekst og ivaretagelse av nok og viktige naturinteresser. I kommunens temaplan for friluftsliv pekes det på øking av levealder og velferd som grunn til å i større grad sette søkelys på de eldre i befolkningen som benytter seg av friluftslivet som hovedaktivitet. Melhus omfattes av en internasjonal trend der helseproblemer i økende grad har sammenheng med vår livsstil. Det å legge til rette for den daglige turen og egenaktivitet i nærområdet er et viktig og effektivt helsetiltak som må tillegges enda større vekt fremover.

⁵ Tverga, <https://www.tverga.no/hva-er-egenorganisert-idrett-og-fysisk-aktivitet/>

Melhus kommune har mange gode tur- og rekreasjonsområder som bør sikres tilrettelegging og kontinuerlig oppfølging. Blant disse kan det nevnes Vassfjellet og Langmyra, Jåra-/ Skaunakjølen og Skjetnemarka. Det er de siste årene blitt laget både nasjonale, regionale og lokale planer for friluftsliv, og kommunen har en plikt til å sette seg inn i, og forholde seg til disse i planleggingen. Melhus kommune er også med i et nasjonalt prosjekt for friluftslivets ferdselsårer som går ut på at kommunene skal skaffe seg kunnskap om ferdselsårene som finnes, hvilke behov de dekker og hvordan de kan utvikles til å skape mer aktivitet. Prosjektet er nå inne i en kartleggingsfase for å vurdere nå-situasjonen. Fremtiden til dette arbeidet i kommunen er for øyeblikket usikker, men kommunen bør legge ressurser inn i å fortsette arbeidet med dette prosjektet.

Koordinering av idrettsarbeidet i Melhus

Ansvaret for arbeid med idrett, fysisk aktivitet og anleggsutbygging i Melhus kommune ligger for øyeblikket inn under arbeidsoppgavene til enhetsleder for kultur. Det er ikke en definert stilling som har dette som hovedansvarsområde, noe som setter veldig begrensninger på arbeidet innenfor dette feltet. Både i form av videre utvikling, samarbeid og kommunikasjon internt og ut til befolkningen. For å kunne satse videre på dette arbeidet bør kommunen etablere dette som et tydelig ansvarsområde hos en bestemt person både innad og utad. Dette kan gjerne gjøres i kombinasjon med for eksempel arbeidet med friluftsliv som i Friluftspan er beskrevet som «et vedheng til andre fagområder som kultur, landbruk og helse. Saksbehandlere har ikke sin hovedkompetanse på friluftsliv og faget får ikke den tyngde det burde ha med tanke på samfunnsnyttene». Ved å definere en slik stillingsoppgave kan man både bedre helsen til kommunens nåværende befolkning, og legge til rette for mer aktivitet og entusiasme for å bli i kommunen også som ung voksen. Det står også tydelig i kommuneplanenes samfunnsdel at «Kompetente og positive medarbeidere skal sikre innbyggere og næringsliv god service og informasjon.» og at «For Melhus kommune er det viktig å informere om mulighetene for fysisk aktivitet, friluftsliv og rekreasjonsmuligheter og stimulere samarbeidet med lag og foreninger.»

Ved å se til andre kommuner på Melhus sin størrelse vises det godt at det ikke er noe problem å fylle opp en heltidsstilling som har dette arbeidet som sitt hovedfokus. Både Namsos og Verdal som er mindre kommuner enn Melhus i folketall har ansatte idrettsrådgivere i 100% stillinger. I Melhus blir arbeidet med dette feltet beskrevet som «minimal innsats» da det er det eneste det er kapasitet til, denne begrensningen gjør det derfor veldig vanskelig å utvikle tilbudet for fysisk aktivitet videre, og jobbe aktivt innenfor områder som friluftsliv og folkehelse for å tilrettelegge for at befolkningen skal kunne nærme seg de nasjonale rådene for aktivitet.

Foto: Melhus Fotball

Foto: Hovin Skytterlag

Mål og strategier

Kommunens mål og strategier for idrett, fysisk aktivitet og anleggsutbygging er forankret i kommuneplanens samfunnsdel og underbygget i andre lokale planer. De henter retningslinjer og inspirasjon fra regionale og nasjonale planer. Som en forsterkning av disse vil denne planen etablere noen satsningsområder for arbeidet med fysisk aktivitet i planperioden:

Egenorganisert aktivitet

Kommunens arbeid med organisert idrett er godt etablert, og vi har sterke ressurser på dette området. For aktiviteter som klassifiseres som egenorganiserte er det vanskeligere for brukerne å få til en administrativ organisering for å utvikle denne aktiviteten. Derfor bør kommunen å bidra ekstra på dette feltet. Det vil bli lagt vekt på:

- Uteområder til skoler
- Nærmiljøanlegg, både små og store
- Inkludering og tilrettelegging for grupper med lav deltagelse i idretten

Sikre areal til idretts- og friluftsområder

Dette punktet tar vi med videre fra forrige planperiode. Det er viktig at seriøse innspill til planen tas inn i kommuneplanens arealdel (KPA), i tillegg til at kommunen fremmer idrettens interesser når nye områdeplaner skal lages. Melhus kommune har få områder satt av til fritidsaktivitet, noe som krever omfattende prosesser ved bygging av nye anlegg. Dette er både tid- og kostnadskrevende, og kan føre til at mange spennende planer blir skrinlagt. Det er også fortsatt viktig at eksisterende stier, løyper og anlegg sikres i arealplanleggingen.

Skyteanlegg

Skyttermiljøet i Melhus har veldig mange medlemmer, men lider av stor usikkerhet, leiekontrakter som går ut snart og baner som ikke tilfredsstillter etterspørselen. Melhus kommune må være en støttende ressurs for lagene, og finne måter å gi de større muligheter for utvikling. Dette kan blant annet gjøres i sammenheng med punktet over, ved å sikre arealer både innendørs og utendørs til skyteaktivitet i kommunens egen regulerings- og byggeprosjekter.

Interkommunale anlegg

Interkommunale anlegg står nå høyest på prioriteringslisten til Trøndelag fylkeskommune for spillemiddeltilskudd, og disse gir spesielt mindre kommuner mulighet til å tilby sine innbyggere større, bedre og flere anlegg innenfor en større bredde av aktiviteter. Skytesporten er en stor idrett som krever mye ressurser, dette er derfor et felt det er spesielt aktuelt å vurdere muligheten for interkommunale anlegg. Melhus kommune er forespurt å bli med Trondheim kommune om ny skytehall i Granåsen. Trondhjems skytterlag med tilholdssted i Melhus er med på eiersiden, og idrettsrådet har kommet med et ønske til Melhus kommune om å bli med på dette samarbeidet. Et slikt anlegg vil tilby skytterne i Melhus et anlegg med langt høyere kvalitet og kapasitet enn det en kommune med Melhus sitt befolkningsgrunnlag kunne ha fått til selv. Dette anlegget vil få internasjonalt godkjente baner, og gi lagene mulighet til å arrangere store samlinger og konkurranser noe som kan ha mye å si for rekruttering og økonomi i klubbene. Et slikt anlegg vil være et godt supplement til de mindre banene som allerede finnes i Melhus.

Anleggsbehov

Melhus kommune har per 01.01.21 totalt 124 eksisterende idrettsanlegg (både nærmiljøanlegg og ordinære anlegg). Av disse er 91 stk ordinære anlegg noe som gir en anleggsdekning på rundt 185 pers

per anlegg. Hvis man ser på dekningsgraden for nærmiljøanlegg, er tallet oppe på 500 personer. Vi ser at aktiviteten i ungdomsårene går over fra å være organisert til egenorganisert derfor burde kommunen gjøre en større innsats for å øke tilgjengeligheten på nærmiljøanlegg. Dette er også alderen man på landsbasis ser at innbyggerne blir mindre og mindre aktive. Ved bygging av fremtidige ordinære anlegg burde det alltid gjøres en vurdering på om det er mulig å legge til rette for egenorganisert aktivitet som en del av anlegget.

Av de 124 registrerte anleggene i kommunen er hele 42 hovedsakelig dedikert til fotball og 30 til vinteraktivitet. Av aktiviteten i kommunens idretts- og flerbrukshaller er håndball den dominerende sporten, noe som henger tett sammen med at Melhus har et av landets høyeste aktivitetstall for håndball, med nesten 7% av befolkningen registrert som aktiv håndballspiller (opp 4% de siste 10 årene). Melhus ligger også høyt oppe på listene for fotball, med 11,5% av befolkningen registrert som aktiv spiller. Der har det også vært en stor økning de siste 10 årene⁶. Kommunen har også 18 anlegg for skyting, men her står flere i fare for å bli nedlagt i løpet av de neste årene på grunn av store konflikter i sporten. Med hele 1679 medlemmer er skytesporten en av de største organiserte idrettene i Melhus, og en idrett som sliter med dårlige fasiliteter, og lite offentlig støtte sammenlignet med anlegg for f.eks. fotball og håndball.

Undersøkelser viser at friluftsliv er hovedkilden til aktivitet hos den voksne befolkningen i Melhus kommune, det er derfor viktig å sørge for godt vedlikehold, og videre utvikling av kommunens friluftsområder. I dette arbeidet er det også viktig å tilrettelegge for at alle kommunens innbyggere skal kunne benytte seg av disse områdene, uansett funksjonsevne.

Sosiale møteplasser, og muligheten til å være en del av et sosialt miljø har også stor betydning for helsen til folk i alle aldre. Det bør derfor også inkluderes en vurdering om tilrettelegging for møteplasser rundt aktiviteten når det bygges ut nye anlegg. Spesielt hos ungdom og voksne som er mindre aktive i organisert idrett, og bruker mer tid på egenorganisert aktivitet er det viktig å legge til rette for samhandling for å bedre psykisk helse i tillegg til fysisk helse. Det bør også være en lav terskel for å bruke slike møteplasser, og gjøres på en måte som oppmuntrer til sosial og fysisk aktivitet.

Selv om Melhus kommune har relativt god anleggsdekning (dog ikke veldig høyt opp på listen over kommuner i hele landet), betyr ikke det at bredden i aktivitetstilbud er god nok. Det er en rekke idretter og aktiviteter som det per dags dato ikke finnes noe anlegg for, hvorav flere har blitt etterlyst i innspill i både denne og tidligere planprosesser. Blant disse kan det nevnes:

- Skating
- Tennis
- Beachhåndball
- Klatring
- Turn
- E-sport

Disse aktivitetene finnes som tilbud i nærliggende kommuner, spesielt Trondheim dekker de fleste mulige aktiviteter, men for store deler av kommunen er det over 30 minutter reising, noe som er uaktuelt for mange store deler av tiden. Det er også sprenget kapasitet på mange anlegg i Trondheim, og det bør sees på muligheten for å interkommunalt samarbeid for å få flere tilbud til Melhus, samtidig som det kan avlaste Trondheim på noen områder.

⁶ Tall fra <https://idrettsindeks.no/>

Handlingsprogram 2021-2025

Prioriterte anlegg i planperioden 2021-2025 fordelt på ordinære anlegg og nærmiljøanlegg.

KM = Kommunale midler, SM = Spillemidler, PM = Private midler (her er momskompensasjon, dugnad og lån inkludert). Alle beløp i 1000 kr.

Prioriteringene i handlingsprogrammet er basert på analysen av anleggsbehov i idrettsplanen, lagenes egne behovsanalyser, mål og strategier for anleggsutvikling i Melhus kommune, veilederen for prioritering av spillemidler satt av Melhus idrettsråd og retningslinjer for spillemidler av Trøndelag Fylkeskommune. Siste vurdering og godkjenning av prioriteringslisten til handlingsplanen er gjort av Idrettsrådet, og ble vedtatt i møte den 25.08.21. Tildeling av midler forutsetter at lagene selv sender inn søknad om spillemidler innen satte tidsfrister.

Ordinære anlegg

STED	PROSJEKTEIER	HVA	PRIORITERING	FINANSIERING (i 1000)			
				KM	SM	PM	TOTALKOSTNAD
Hovin skytebane	Hovin skytterlag	Elektroniske skiver på 100 meter	5	Kr 116	Kr 128	Kr 142	Kr 386
Gåsbakken skole	Leik IL	Ny kunstgressbane + løpebane	7	kr 6 900	kr 2 700	kr 3 900	kr 13 500
Skyttertun – Flå	Lundamo miniatyrskytterlag	Elektroniske skiver på 50 meter	6	kr 90	kr 100	kr 110	kr 300
Kvål	Trønder-Lyn IL/Øya VGS/Normisjon	Flerbrukshall	8	kr 10 500	kr 11 200	kr 13 300	kr 35 000
Gruva	Melhus Fotball	Etablering av ny 11'er kunstgress	4	Kr 3 482	Kr 3 477	Kr 4 649	kr 11 608
Skjetnemarka	Melhus Ski	Løypetrasé, belysning, stadionområde og skileik	1	Kr 359	kr 373	kr 467	kr 1 199
Brekåsen Stadion	Gimse IL	Klubbhus	2	kr 6 300	kr 3 500	kr 10 200	kr 20 000
Gimse skole	Melhus kommune	Flerbrukshall	3				

Nærmiljøanlegg

STED	PROSJEKTEIER	HVA	PRIORITERING	FINANSIERING (i 1000)			
				KM	SM	PM	TOTALKOSTNAD
Monstuflata	Melhus kommune	Aktivitetspark	3	kr 13 910	kr 4 000	kr 3 500	kr 21 410
Gimse barneskole	Melhus kommune	Aktivitetsområde	1	Kr 4 000	Kr 2 000		Kr 6 000
Gimse ungdomsskole	Melhus kommune	Aktivitetsområde	2	Kr 3 000	Kr 1 500		Kr 4 500

Langsiktige uprioriterte anlegg

Anleggssted	Klubb/utbygger	Type anlegg
Flå stadion	Flå IL	Klubbhus
Flåmarka	Flå IL	Tilrettelegging av turruter
Fremo	Flå IL	Rehabilitering/nybygg av skihytte
Fremo	Flå IL	Grusing av løypetrase
Langmyra	Flå IL	Lys i skitraseen
Våttåsen Nærturområde	Flå IL	Videre utvikling og utbedring av området
Flå stadion	Flå IL	Klubbhus
	Flå IL	Utendørs multibane
Kvennabakkan	Hovin IL	Utskifting av armaturer i lysløype
Hovin skytebane	Hovin skytterlag	Sanitæranlegg
Hovin skytebane	Hovin skytterlag	Oppgradering/nytt klubbhus
Jårakjølen	Leik IL	Skiløype
Korsvegen og Gåsbakken	Leik IL	o-kart
Gråskarven	Leik IL	Tursti/sykkelløype
	Lundamo Miniatyrskytterlag/ Høllonda Skytterlag	15 meters bane innendørs
	Melhus Brettklubb	Skatehall
Gruva	Melhus Fotball	Bytte av kunstgress 7er
Gruva	Melhus Fotball	Lysanlegg Nedre gress
Gruva	Melhus Fotball	Bytte av kunstgress 11er ÆESTOLT
Gruva	Melhus IL	Nytt klubbhus
Gimse	Melhus IL	Gangsti mellom GUS og Gruva
Melhushallen	Melhus kommune	Melhushallen 2
Skjetnemarka	Melhus Ski	Tidtakerbod med varmestue/rennkontor
Skjetnemarka	Melhus Ski	Utbedring av skianlegg/skistadion
Skjetnemarka	Melhus Ski	Ytterligere utvikling av skilekbakken
Skjetnemarka	Melhus Ski	Utbedre lysløypetrase med broer og spon
Skjetnemarka	Melhus Ski	Ny skibro/kulvert
Skjetnemarka	Melhus Ski	Lysanlegg i løypetrasen
Skjetnemarka	Melhus Ski	Oppussing av skiskytterhuset (klubblokale)
Råbygdmarka, Fremo, Skole	Orienteringslaget Gaula	o-kart
	Skytebaneutvalget	Leirduebane
Monsttuflata	Trondheim Frisbeeklubb	Permanent frisbeegolfbane
Sørøya stadion/Rosmælen skole	Trønder-Lyn IL	Trimrom, skifterom og garasje
Sørøya stadion/Rosmælen skole	Trønder-Lyn IL	Lengdegrop og 100 meters bane
Sørøya stadion/Rosmælen skole	Trønder-Lyn IL	Isbane og aktiivtetspark for de minste
Sørøya stadion/Rosmælen skole	Trønder-Lyn IL	Sandvolleyball-bane
Torkelstjønna	Trønder-Lyn IL	Gapahuk
Trehjørningen Idrettspark	Trønder-Lyn IL	Frisbeegolf-løype med poster og skilting
Trehjørningen Idrettspark	Trønder-Lyn IL	Treningsstier og treningspark
Vassfjellet, Kregneskjølen, Råbygdmarka og Flåmarka	Trønder-Lyn IL	Turkart
Trehjørningen Idrettspark	Trønder-Lyn IL/ Gauldal SK	Sykkelløype/sykkelcross-bane

Videre arbeid

Både tidligere, og i løpet av revideringsperioden for planen har det dukket opp flere utfordringer som bør håndteres i løpet av den neste planperioden. Mange av disse har tidligere falt mellom ansvarsområder, eller blitt nedprioritert grunnet manglende personalressurser. Ved å ansette en egen rådgiver som har hovedansvar for hele dette feltet kan slike utfordringer minimeres eller løses fortløpende i fremtiden.

Hovedutfordringen, som det bør legges spesiell vekt på, er mangelen på personalressurs til å faktisk følge opp og jobbe kontinuerlig med en slik plan. Det er som tidligere mange kostbare behov fremover innenfor feltet idrett og fysisk aktivitet, og det bør gjøres en innsats for å forbedre forutsigbarheten for disse, også på områder som ikke inkluderes i spillemiddelordningen. Gjennom anleggsfondet har kommunen nå begynt en prosess med å sette av midler til anlegg, men dette er for øyeblikket alt for lite, og det er også store behov som ikke kvalifiserer for dette. Nedenfor listes det opp mange av problemstillingene og arbeidsoppgavene som burde følges opp innenfor dette feltet i løpet av planperioden.

- Vurdere mulighet for en egen tilskuddsordning for større, kostnadskrevenende utstyr (først og fremst løypemaskiner) som ikke dekkes av spillemidler.
- Videreføring av Kjent i Melhus prosjektet, da ansvaret har blitt overført fra Melhus idrettsråd til kommunen.
- App/registreringssystem for tur- og aktivitetsruter i kommunen. Trimpoeng vs Telltur, hvilken bør kommunen satse på?
- Videre oppfølging av prosjektet «Friluftslivets ferdselsårer»
- Vurdere muligheter for et fast anlegg/prosjekt for e-sport, muligens i samarbeid med idrettslag
- Forenkle prosesser rundt spillemiddelsøknader og søknader til anleggsfond
- Oppfølging av skyttermiljøet, og sikring av fremtidig aktivitet og vekst for disse
- Være en ressurs og dialogpartner for utvikling av mindre anlegg for fysisk aktivitet i kommunen
- Vurdere muligheten for å knytte sammen arbeid med friluftsliv og fysisk aktivitet
- Arbeide aktivt for å lære om og søke på andre statlige finansieringsordninger for utvikling av idrett og fysisk aktivitet

- Være en kontinuitetsbærer for det store frivillige feltet som jobber med idrett
- Undersøke best mulig håndtering av det store kommende behovet for rehabilitering av kunstgressbaner
- Følge opp og arbeide videre med innspill fra parter som ikke selv er mulige utbyggere.

Foto: Gimse IL

Begrepsavklaringer

Idrett

Med idrett forstås aktivitet i form av trening, eller konkurranse i den organiserte idretten.

Fysisk aktivitet

Med fysisk aktivitet forstås egenorganiserte trenings- og mosjonsaktiviteter, herunder friluftsliv og aktiviteter preget av lek.

Egenorganisert idrett

Aktiviteter hvor utøverne selv definerer rammene for utførelse og planlegging. Aktiviteten organiseres og utformes på egenhånd.

Idrettsanlegg

I spillemiddelfordelingen opererer departementet med følgende klassifisering av idrettsanlegg:

Nærmiljøanlegg

Med nærmiljøanlegg menes anlegg eller område for egenorganisert fysisk aktivitet, hovedsakelig beliggende i tilknytning til bo- og/eller oppholdsområder..

Ordinære anlegg

De ordinære tilskuddsberettigede anleggstypene er i hovedsak nært knyttet til konkurranse- og treningsvirksomhet for den organiserte idretten.

Interkommunale anlegg

Større, kostnadskrevende anlegg hvor to eller flere kommuner går sammen om drifts- og investeringskostnader.

Spillemidler

Spillemidler kommer fra overskuddet til Norsk Tipping, og fordeles hvert år av Kulturdepartementet.

Vedlegg

Kart over idrettsanlegg i kommunen

Lister over idrettsanlegg i kommunen